

Garmerwolde

De kat van Garmerwolde: dier van heksen en demonen

Omdat tijdens de middeleeuwen het buizensysteem nog onbekend was, moest het regenwater op afstand van muur- en metselwerk van de kerk afstromen om aantasting ervan te voorkomen. Daarom liet men dakgoten een stukje buiten de kerk uitsteken. In de christelijke middeleeuwen figureerden aan de uiteinden van de goten een oneindige verscheidenheid aan duivelse gedochten. Door hun afschrikwekkende uitstraling zouden deze monsters de kerken beschermen tegen boze machten en kwade invloeden. In hun oorspronkelijke Frans/Engelse benaming heten de waterspuwers 'gargoyles' naar het gorgelende geluid dat ze maken. De gedochten werden zo populair dat het later ook wel zelfstandige ornamenten werden. De Notre Dame van Parijs is er beroemd mee geworden, en ook de kathedraal van St. Jan in Den Bosch wordt er rijk door bevolkt. Ook op de hoeken van de transen van de Groninger Martinatoren doen versteende fabeldieren tot op de huidige dag hun bezwerende werk. Waterspuwers komen in Groningen verder weinig voor. Eén van de exemplaren vinden we aan de kerk van Garmerwolde. Hij werd in de jaren '40 van de vorige eeuw tijdens een toenmalige restauratie aan de kerk bevestigd.

Waterspuwer, Notre Dame van Amiens

Poeslief of hels gebroed?

Vergeleken met het helse gebroed op andere kerken doet de waterspuwer van Garmerwolde braafjes, zelfs wel een beetje grappig aan. Er is duidelijk een kop in te zien die nog het meeste lijkt op een kat. Moet die boze machten op een afstand houden? Het zou heel goed kunnen, want in de middeleeuwen werd de kat beschouwd als personificatie van Satan en trouwe metgezel van heksen. De associatie van de grillige kat met (vrouwelijke) kwaadaardigheid leeft ook nu nog voort in uitdrukkingen als 'kattig gedrag' of 'Wat is zij een kattenkop!'

Waterspuwer, Garmerwolde

